

CUM E ȘCOALA LA SAT ÎN VIZIUNEA ELEVILOR?

Un antiraport al școlii rurale

Cuprins

- I. Cuvânt înainte**
- II. Starea învățământului din mediul rural din perspectiva elevilor**
- III. Testimoniale**
- IV. Date statistice**

I. Cuvânt înainte

Credem în școlile satelor din România, însă autoritățile publice de la nivel central și local continuă să ne demonstreze că aceste microsisteme educaționale ale României rurale reprezintă doar un alt set de cifre, un alt set de priorități strategice blocate în sertarele decidenților. Pandemia provocată de noul Coronavirus a adâncit inechitățile din sistemul educațional, reliefând probleme sistemice și inechități, demonstrând faptul că egalitatea de șanse este asumată drept o valoare în învățământ, însă doar la nivel declarativ.

În comunitățile rurale din România, gradul de coeziune dintre cetățeni este mai ridicat, iar acest aspect poate reprezenta o premisă pentru transformarea satelor românești în microsisteme dedicate participării la învățarea pe tot parcursul vieții. Pentru ca acest lucru să devină posibil, este necesară o coordonare a resurselor financiare și, mai mult decât atât, a resurselor umane de care satele românești au nevoie. Profesorii trebuie încurajați să devină vectori ai schimbării în aceste comunități, veritabili agenți ai schimbării, iar autoritățile publice locale să susțină aceste eforturi, educația să devină prioritară – nu doar în campania electorală.

Cadrul financiar multianual 2021-2027 aduce fonduri europene importante pentru dezvoltarea țării noastre, motiv pentru care dorim să semnalăm factorilor de decizie importanța investițiilor în educație, pentru ca populația școlară să existe și în mediul rural. Elevii din satele țării noastre au nevoie de o colaborare reală între autoritățile publice de la nivel central și local pentru dezvoltarea acestor unități de învățământ preuniversitar, iar primul pas trebuie să fie garantarea dreptului la educație de calitate pentru toți.

Lansarea acestui raport alternativ, ca urmare a consultării celor 5794 elevi din mediul rural și a consultării datelor deja existente, menite să contureze o imagine cât mai fidelă realității din învățământul preuniversitar din mediul rural, se suprapune unei perioade dificile, dar decisive pentru sistemul educațional românesc. Consiliul Național al Elevilor, structura de reprezentare a elevilor din România, își orientează demersurile către responsabilizarea factorilor de decizie în vederea asumării unor demersuri concrete, nicidecum superficiale, pentru ca școlile de la sate să devină microsisteme incluzive ale învățării.

II. Starea învățământului din mediul rural din perspectiva elevilor

În luna februarie 2020, Consiliul Național al Elevilor a lansat un sondaj adresat elevilor din mediul rural, pentru a realiza o radiografie a modului în care funcționează sistemul educațional în aceste zone. Sondajul a avut **5794** de respondenți.

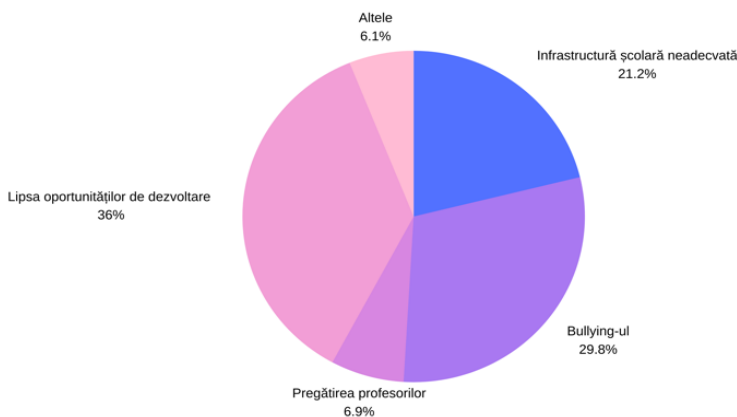
Prezentul raport reliefează atât punctele tari, dar și lucrurile care pot fi îmbunătățite în cadrul școlilor și liceelor din mediul rural.

Interpretarea rezultatelor sondajului:

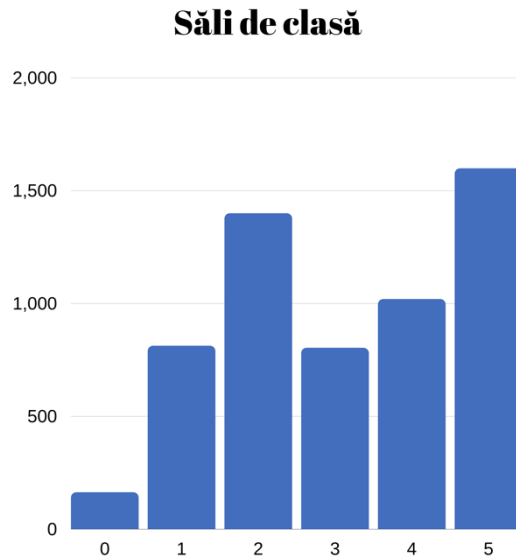
Cum ai descrie calitatea factorilor care descriu acest sistem de învățământ? (0 = nu se aplică, 1 = deloc calitativ, 5 = foarte calitativ)

A. La nivel general, printre cele mai mari probleme pe care le întâmpină elevii din mediul rural se numără: lipsa oportunităților de dezvoltare (**36% dintre respondenți**), bullying-ul (**29,8% dintre respondenți**), infrastructură școlară neadecvată (**21,2% dintre respondenți**) și slaba pregătire a cadrelor didactice (**6,9% dintre respondenți**).

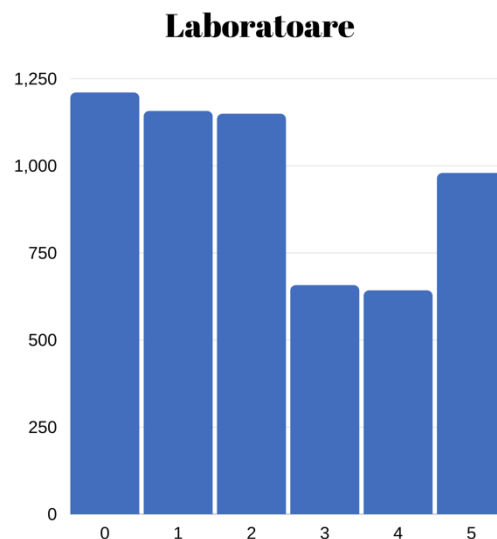
Care este cea mai mare problemă a elevilor din mediul rural?

B. În ceea ce privește sălile de clasă, conform datelor colectate prin intermediul sondajului lansat de către CNE, 59% dintre elevii respondenți clasează calitatea sălilor de clasă din mediul rural ca fiind una acceptabilă (3-5), însă nu putem trece cu vederea numărul semnificativ de respondenți (38% dintre aceștia) care afirmă că infrastructura sălilor de clasă nu este adecvată (1-2).

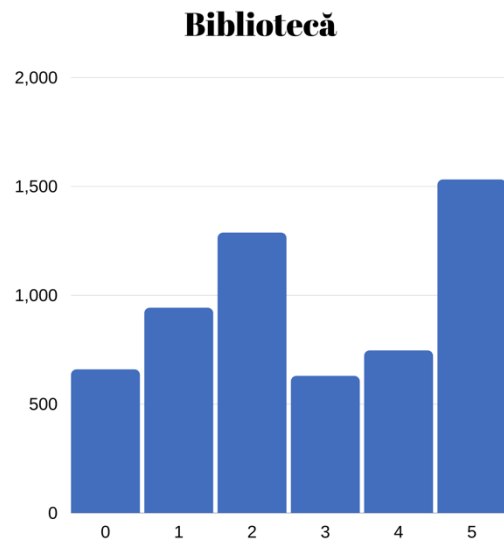

C. În ceea ce privește laboratoarele aflate în școală, situația este una alarmantă. Cei mai mulți respondenți fie nu au deloc laboratoare în unitatea de învățământ în care sunt școlarizați (20% dintre elevi), fie calitatea acestora este una deplorabilă (40% dintre elevi).

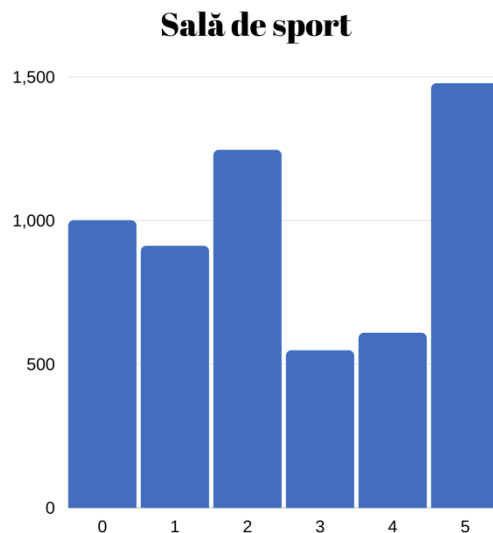
D. Când vine vorba despre bibliotecile unităților de învățământ din mediul rural, un număr îngrijorător de elevi respondenți afirmă faptul că în cadrul școlii lor biblioteca nu există (11%) sau nu este una calitativă (38%) fie din cauza infrastructurii deficitare, fie din cauza lipsei fondului de carte. În contextul care pentru mulți elevi din mediul rural biblioteca școlară

reprezintă singurul mijloc prin care pot accesa resurse educaționale, este esențial ca aceste spații să fie bine echipate și adaptate cerințelor elevilor.

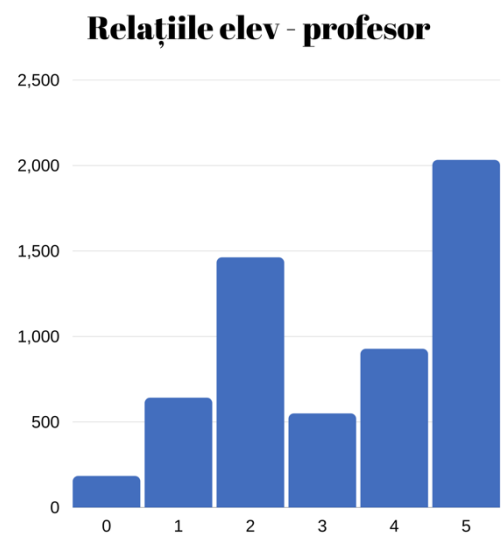

E. Mens sana in corpore sano este o frază promovată frecvent de decidenții din domeniul educațional, o zicală care nu își găsește, însă, corespondent în realitatea României rurale, unde cei mai mulți elevi sunt privați de accesul la o sală de sport destinată disciplinei de educație fizică. În cele mai multe cazuri, elevii sunt nevoiți să folosească o sală de clasă obișnuită, iar în cazul în care școala deține o curte, aceasta preia rolul de sală de sport, dar doar atunci când vremea permite această alternativă. În lipsa unui spațiu de participare a elevilor la disciplina educație fizică și sport, elevii nu au oportunitatea de a valorifica importanța sportului în viața noastră, iar notele obținute la această disciplină devin, de cele mai multe ori, note de umplutură. Motivația

intrinsecă a elevului de a practica sportul nu este cultivată în școala românească. 17% dintre respondenți ne-au confirmat faptul că unitatea de învățământ preuniversitar unde aceștia învață nu are o sală de sport.

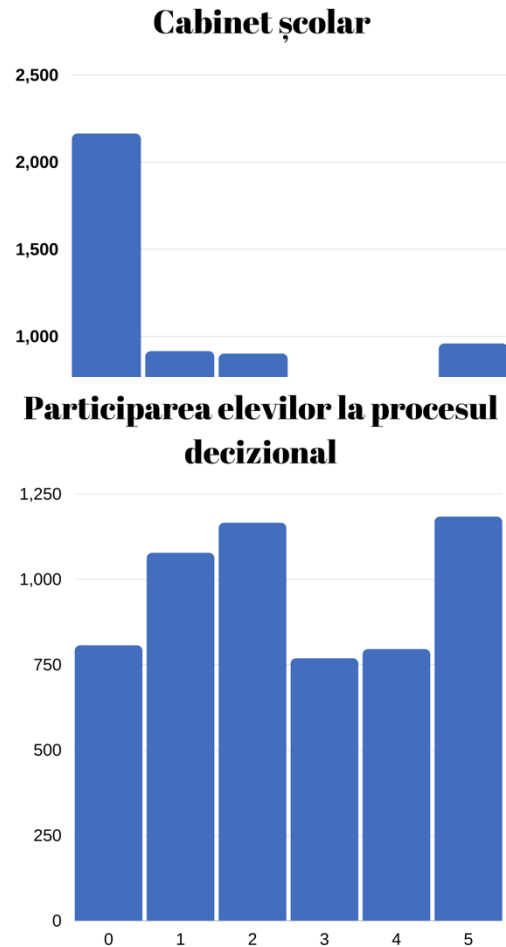
F. În microsistemele educaționale din mediul rural, relațiile dintre elevi și profesori sunt, de cele mai multe ori, bazate pe cooperare, unul dintre factorii care contribuie la acest grad de coeziune în comunitatea școlară este reprezentat de numărul mai redus (față de școlile din mediul urban) de elevi din școală. Astfel, peste 25% dintre elevii care au participat la consultare au apreciat relațiile dintre elevi și profesori drept solide, bazate pe colaborare.

G. O altă statistică alarmantă este cea referitoare la cabinetele școlare din unitățile de învățământ din mediul rural. 38% dintre elevii respondenți au afirmat faptul că în școala lor nu există un cabinet școlar. Efectul direct al acestei absențe este lipsa asistenței medicale școlare pentru un număr semnificativ de elevi.

Mai mult, 31% dintre elevi declară că serviciile de asistență medicală de care au parte în școală nu sunt de calitate.

H. O participare reală a elevilor la procesul decizional din cadrul unităților de învățământ este esențială pentru creșterea calității actului educațional și a satisfacției beneficiarilor primari ai educației. Cu toate acestea, un procent de 13% dintre elevi nu participă la luarea deciziilor în școala lor, iar 38% dintre ei afirmă că participarea lor nu a fost una semnificativă.

I. Metodele de predare utilizate trebuie adaptate nevoilor și intereselor elevilor, în sensul în care profesorii trebuie stimulați să predea cu aceeași pasiune și motivație și unui elev capabil de performanță, dar și unui elev pentru care obținerea unei note de trecere (5) este un prim obstacol. Educația remedială și programele de mentorat între profesori trebuie să favorizeze performanța școlară și atenuarea decalajelor dintre școlile din mediul urban și cele din mediul rural. Analizând răspunsurile elevilor, putem confirma faptul că peste 37% dintre elevii din

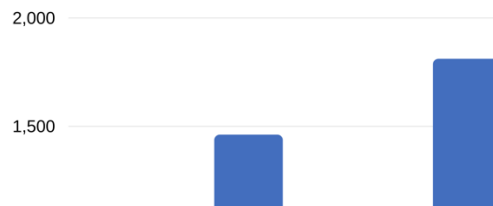

mediul rural nu sunt mulțumiți de metodele de predare utilizate de către cadrele didactice.

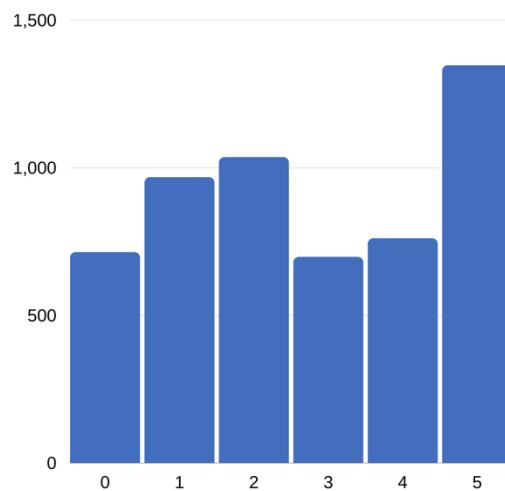
J. O altă problemă reliefată în urma consultării este reprezentată de lipsa ofertei de activități extracurriculare pentru elevi. Această problemă sistemică, întâlnită cu precădere în mediile dezavantajate din punct de vedere social și economic, poate favoriza

apariția fenomenului de delincvență juvenilă și este o încălcare a dreptului la recreere. Respondenții au afirmat următoarele: 12% dintre aceștia nu au parte deloc de activități extracurriculare, iar 39% afirmă că activitățile de care au parte nu sunt calitative, motiv pentru care apreciem drept prioritară intervenția autorităților locale în organizarea unor spații de petrecere a timpului pentru copii și tineri (centre de tineret, cluburi școlare), unde elevii să poată petrece timpul gratuit.

Metodele de predare utilizate

Activitățile extracurriculare

III. Testimoniale

„În primul rând, liceele din mediul rural reprezintă o ocazie pentru copiii mai puțin favorizați la o viață mai bună. Consider că elevii din mediul rural sunt cel puțin la același nivel ca cei din mediul urban. Desigur, ca în orice pădure există și uscături, însă cei care vor să facă ceva în viață, sunt sprijiniți de profesori bine pregătiți și dornici de a ajuta.”, - Olguța, 17 ani, clasa a X-a

„Părerea mea despre învățământul din România, este că sistemul (în general) este foarte învechit. Ce înseamnă învechit? Păi, în primul rând, începem cu cea ce primește elevul și lucrurile de pe care învață, manualele au cel puțin 4-5 ani de uz... La liceul meu, cel puțin, alt lucru ar fi că se pune prea mult accent pe module, care sunt inutile din punctul de vedere al multor elevi.” – Geaner, 16 ani, clasa a XI-a

„Viața de elev în mediul rural nu este întotdeauna plăcută. Vor fi zile în care vei simți frigul, să nu ai mereu acces la a viziona materiale în format online sau să poți accesa un calculator. În comunitatea mea, dispunem de un Liceu în care avem disponibilitate la multe lucruri, inclusiv baie în interior, dar cu siguranță în alte zone rurale nu există. Profesorii care ne predau încearcă să ne motiveze să ne urmăm studiile și să nu abandonăm școala deoarece trăim într-un mediu rural. Și noi, cei de aici, putem realiza lucruri mărețe. Ca elev ce studiază în mediul rural, pot spune că sunt mulțumit de atmosfera de aici, însă cu siguranță sunt și lucruri neplăcute pe care le întâlnesc, uneori atitudinea unor elevi care întrec măsura și nu sunt sancționați, alteori intervin probleme cu tablele de scris vechi, sau lipsa laboratoarelor de specialitate, ce nu ne permit realizarea de experimente sau biblioteca care nu dispune de prea multe materiale. Cu toate acestea, trebuie să recunosc că liceul meu oferă un mediu primitiv pentru o zonă rurală, cu profesori înțelegători, ce susțin elevii să își continue studiile și să ajungă în vârf.” – Iulian, 17 ani, clasa a X-a

„Părerea mea este că școala în mediul rural este la același nivel cu o școală din mediul urban. Cel puțin așa s-a întâmplat la școala unde am

învățat eu. La început, școala nu era chiar cel mai frumos loc, dar cu timpul s-a modernizat și s-au investit niște bani. Acest lucru depinde, desigur, de directorii școlii și cum știu ei să conducă școala. Revenind la ce am spus la început, consider că o școală în mediul rural este la fel ca una în mediul urban, deoarece atmosfera de la școală nu depinde neapărat de locul unde este poziționată sau de cum arată. Atmosfera este redată de oamenii de acolo (colegi, profesori, directori) dacă aceștia vor fi potriviți, atunci școala va fi pe măsură. În concluzie, după părerea mea, școala din mediul urban poate fi un loc super bine organizat și chiar modern în unele cazuri. La mine la școală a fost bine, și nu regret că am fost elev în mediul rural.” – Iulian, 14 ani, clasa a VIII-a

IV. Date statistice

- Conform Raportului național privind starea calității învățământului preuniversitar public din mediul rural, realizat de ARACIP în anul 2015, **33,3%** dintre unitățile de învățământ preuniversitar public din mediul rural au o *dotare slabă cu resurse materiale și mijloace de învățământ.*
- Conform raportului „Ce ne spun noile rezultate PISA despre inegalitățile educaționale din România?”, realizat de Institutul pentru Solidaritate Socială, infrastructura școlară în mediul rural nu are capacitatea necesară decât pentru asigurarea accesului elevilor în învățământul obligatoriu de opt clase, nefiind dezvoltată suficient pentru a permite trecerea la un învățământ obligatoriu care include și ciclul liceal. Există doar 263 de licee în mediul rural, de cinci ori mai puține decât în mediul urban.
- Conform aceluiași raport, doar 5% dintre candidații înscriși în anul 2019 pentru a susține examenul de Bacalaureat erau absolvenți ai unui liceu situat în mediul rural, iar procentul celor care părăsesc școala cu

cel mult opt clase absolvite este de aproape șase ori mai mare în comune decât în municipii (25,4% v. 4.2%).

- **Raportul World Vision România cu privire la Cursa celor 30 de ani de educație în România rurală** evidențiază faptul că 1 din 6 școli din România nu au acces la o sursă autorizată de alimentare cu apă, majoritatea acestor unități de învățământ regăsindu-se în mediul rural;
- 2.418 unități școlare, adică peste 12% dintre cele care funcționau în România în 2018, aveau toaleta în curte;
- 2 din 10 școli din mediul urban și 6 din 10 școli din mediul rural NU sunt dotate cu bibliotecă (2017, „Strategia privind modernizarea infrastructurii educaționale 2017-2023”- MEN);
- 62% din gospodăriile din mediul rural NU aveau conexiune la internet (2018);
- > 25% din școlile din România, cu precădere cele din zonele rurale, utilizează sobele ca principală sursă de încălzire;
- Conform datelor raportate de către IRES, 900.000 de elevi nu au avut acces la educație online în perioada martie – iunie 2020. Mai mult decât atât, raportul Salvați Copiii privind impactul COVID-19 asupra copiilor, parte integrantă a campaniei #VREAULAȘCOALĂ evidențiază faptul că 47% dintre copii au utilizat telefonul mobil pentru a accesa resursele educaționale online. Specialiștii din zona IT&C nu recomand utilizarea telefonului mobil și a tabletei ca instrumente pentru învățarea digitală.

V. Recomandări formulate de către Consiliul Național al Elevilor

Având în vedere aceste date statistice, testimonialele elevilor și opinia acestora, reliefată prin intermediul chestionarului nostru, Consiliul Național al Elevilor formulează următoarele propuneri și recomandări adresate factorilor decizionali de la nivel central (Guvernul României) și local (administrația publică locală).

- Asumarea, dincolo de strategii și documente programatice, a unei politici ferme privind reducerea abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii. Toți copiii din România trebuie să aibă o șansă la educație, iar această șansă poate fi asigurată doar cu concursul autorităților publice de la nivel central și local. Unul dintre obiectivele strategice al Ministerului Educației și Cercetării (primordialul) trebuie să îl reprezinte aducerea tuturor copiilor în mediile de învățare, integrarea tuturor copiilor în procesul instructiv-educativ;
- Implementarea Legii nr. 109/2020 și achiziționarea dispozitivelor electronice necesare accesării școlii online pentru toți elevii și profesorii acestora;
- În contextul pandemiei de COVID-19, este important ca autoritățile publice locale să pună la dispoziție noi spații de învățare (cămine culturale, instituții aflate sub coordonarea administrației publice locale) care să fie disponibile începând cu septembrie 2020;
- Implicarea autorităților și a furnizorilor de servicii sociale pentru a garanta participarea tuturor copiilor la școală. Aceste servicii trebuie orientate către rezolvarea problemelor cu care se confruntă elevii ai căror părinți sunt plecați în străinătate și a elevilor aflați în sistemul de protecție/instituționalizare;

- Utilizarea fondurilor europene pentru următorul exercițiu bugetar (79,9 miliarde de euro) pentru investiții în educație, modernizarea unităților de învățământ preuniversitar din mediul rural. Acestea trebuie să devină centre comunitare ale învățării, care să cuprindă toate facilitățile necesare copiilor, pentru dezvoltarea armonioasă a acestora: săli de sport, biblioteci;
- Asumarea, ca prioritate de țară, a profesionalizării carierei didactice și implementarea unui program de mentorat pentru ca profesorii din mediul rural să învețe și implementeze bune practici de la nivel național și internațional;
- Scalarea, la nivel național, a unor proiecte cu impact considerabil pentru învățământul din mediul rural. Un astfel de proiect de succes este ROSE, care ar trebui reluat și extins;
- Extinderea programului **Masa caldă în școli**, astfel încât acesta să fie implementat în toate școlile din satele României;
- Colaborarea cu organizații neguvernamentale care au realizat intervenții în comunitățile rurale din România (World Vision România, Salvați Copiii, UNICEF) care s-au dovedit a fi benefice și de impact, scalarea acestora la nivel național;
- Colaborarea cu mediul de afaceri în vederea implementării unor noi modele de unități de învățământ profesional și dual, promovarea acestora în comunitățile rurale;
- Transformarea câtor mai multe școli din mediul rural în unități de învățământ preuniversitar pilot, experimentale și de aplicație, în vederea asigurării unui cadru curricular care să permită dezvoltarea

elevului în raport cu propriile nevoi și interese, prin aplicarea articolului 26 din Legea educației naționale nr. 1/2011;

- Introducerea obligativității învățării remediale în școlile unde există elevi aflați în situații de risc de abandon școlar. Această învățare remedială trebuie să se realizeze prin metode participative, învățarea trebuie accelerată, iar strategiile de învățare trebuie adaptate nevoilor fiecărui elev.